

25ste vergadering

Dinsdag 18 november 1997

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Bukman

Tegenwoordig zijn 132 leden, te weten:

Adelmond, Aiking-van Wageningen, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Augusteijn-Esser, Bakker, Beinema, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blauw, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Van den Bos, Van Boxtel, Bremmer, Bukman, M.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Van Dijke, Dijksma, Van den Doel, Doelman-Pel, Duivesteijn, Essers, Feenstra, Fermina, Gabor, Van Gelder, Van Gijssel, Giskes, De Graaf, De Haan, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Heeringa, Van der Heijden, Hendriks, Hessing, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Ten Hoopen, Huys, Janmaat, Jeekel, A. de Jong, G. de Jong, H.G.J. Kamp, M.M.H. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, Koenders, De Koning, Korthals, Lambrechts, Leerkes, Leers, Liemburg, Lilipaly, Van der Linden, Luchtenveld, Marijnissen, Mateman, Meijer, Meyer, Middel, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Nijpels-Hezemans, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Passtoors, Van der Ploeg, Poppe, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Rosenmüller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Schuurman, Smits, Stellingwerf, Sterk, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, Versnel-Schmitz, Verspaget, Visser-van Doorn, Vliegthart, Van der Vlies, Van Vliet, H. Vos, M.B. Vos, Voûte-Droste, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van Waning, Weisglas,

Van Wingerden, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Wolters, Woltjer, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en mevrouw Jorritsma-Lebbink, minister van Verkeer en Waterstaat, de heren Wijers, minister van Economische Zaken, Melkert, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Pronk, minister voor Ontwikkelings-samenwerking, mevrouw Schmitz, staatssecretaris van Justitie, de heren Vermeend, staatssecretaris van Financiën, De Grave, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Terpstra, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat bericht is binnengekomen van het overlijden op 13 november jl. van de heer M.W. Schakel, die van 1964 tot 1981 lid van deze Kamer is geweest en ook deel heeft uitmaakt van het Presidium. De begrafenis zal morgenmiddag plaatsvinden in Noordeloos. Ik heb mede namens u mijn deelneming betuigd aan de familie.

Ik deel voorts aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Dittrich, V.A.M. van der Burg, Koekkoek, Rabbae, Sipkes, Apostolou, Kalsbeek-Jasperse en Van Oven, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Jorritsma-van Oosten, Soutendijk-van Appeldoorn en Hillen, wegens bezigheden elders;

Van Heemst en Ybema, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Verder is binnengekomen een brief van de heer Houda met de volgende inhoud:

“Geachte Tweede-Kamervoorzitter,

Zoals u bekend is, ben ik dinsdag 11 november jl. afgetreden als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De aanleiding was een NOVA-uitzending van 7 november jl. Gevolg was een uitvoerige discussie in de PvdA-fractie dinsdagochtend over de mogelijkheden tot verder functioneren als Kamerlid, met de bekende afloop. Ik heb gemeend het advies van de meerderheid van de PvdA-fractie te moeten respecteren. Daarom dien ik bij deze mijn ontslag in als Kamerlid. Een brief aan de waarde ex-collega's van de Tweede Kamer ziet u uiterlijk a.s. maandag per fax tegemoet.

Met vriendelijke groet,

(w.g) Hamid Houda”.

Van het aftreden is mededeling gedaan aan de voorzitter van het Centraal stembureau en aan de minister van Binnenlandse Zaken. Voorts is hedenochtend ook de verklaring waar ex-collega Houda naar verwees in zijn brief, binnengekomen. Deze verklaring zal onder de leden worden uitgereikt, overeenkomstig het verzoek van de heer Houda.

De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb

De heer Pronk, minister voor Ontwikkelingssamenwerking

ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Verhagen aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Economische Zaken, over **uitspraken van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking over een overheidsboycot van Shell**.

□

De heer **Verhagen** (CDA): Voorzitter! "Ik heb toen gezegd: mijn chauffeur tankt en ik zal het hem niet verbieden als hij niet meer bij Shell tankt. Toen ik dat later in de krant zag, vond ik het zelf ook politiek met een kleine p; een beetje goedkoop zelfs", aldus minister Wijers over politiek met een kleine p. De CDA-fractie hoopte na deze uitspraak verder verschoond te blijven van goedkope opmerkingen van ministers van dit kabinet. Het heeft helaas niet zo mogen zijn.

Afgelopen week werden we geconfronteerd met uitspraken van minister Pronk ten aanzien van Shell, die naar de mening van de CDA-fractie niet door de beugel kunnen. Ik ben allereerst benieuwd te vernemen wat ministers Wijers vond, toen hij in de krant las dat zijn collega Pronk het optreden van Shell in Nigeria als uitbuiting kwalificeerde, als schandelijk omschreef, Shell een voorbeeld noemde van een slechte investeerder en blijkens diverse publicaties ten aanzien van een mogelijke boycot door de overheid van Shell zei: "Dat kan – helaas, zo zeg ik erbij – niet."

1. Kan minister Wijers zich vinden in de kwalificatie die zijn partijgenote Roethof, blijkens Het Parool, bezigde ten aanzien van de uitspraken van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking? Zij noemde die vrij duidelijk "krankjorum".

2. Op welke wijze heeft het kabinet invulling gegeven aan de toezegging van minister Van Mierlo om contact te zullen onderhouden met Shell over de ontwikkelingen in Nigeria?

3. Meent minister Wijers dat een publieke veroordeling door minister Pronk strookt met de wijze waarop het kabinet contact met Shell zal onderhouden?

4. Meent minister Wijers dat zulk een bejegening van een bedrijf door een minister van dit kabinet een bijdrage levert aan het stimuleren

van het Nederlandse bedrijfsleven om aandacht te schenken aan mensenrechten en milieu?

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Verhagen** (CDA): Aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking wil ik, ter afronding, de volgende vragen stellen.

1. Meent de minister voor Ontwikkelingssamenwerking in het algemeen dat er verschil hoort te zijn tussen het publieke optreden van de minister en het gemiddelde optreden van een actievoerder?

2. Meent hij dat met een ongenueanceerde uithaal in de richting van Shell positievere effecten kunnen worden bewerkstelligd voor de bevolking in Nigeria...

De **voorzitter**: Wilt u afronden, mijnheer Verhagen; u weet dat u twee minuten heeft.

De heer **Verhagen** (CDA): ...dan met een dialoog met Shell, die juist met een vernieuwde gedragscode is gekomen met daarin aandacht voor mensenrechten en milieu, over de wijze waarop met gebruikmaking van deze gedragscode door Shell in Nigeria wordt gewerkt?

De **voorzitter**: Het woord is aan het kabinet.

Minister **Pronk**: Wie van ons krijgt het eerst het woord?

De **voorzitter**: De eerste vragen zijn aan de heer Wijers gesteld, maar het kabinet heeft het recht om zelf de volgorde te bepalen, zo heb ik eerder dit jaar begrepen.

Minister **Pronk**: Ik kan mij dat nog herinneren.

De **voorzitter**: Maar het kabinet heeft vijf minuten spreektijd totaal.

□

Minister **Pronk**: Voorzitter! Er zijn mij twee vragen gesteld. Eén vraag heb ik goed verstaan. Er is inderdaad een onderscheid tussen het publieke optreden van leden van het kabinet en de gemiddelde actievoerder. Ik weet niet precies waar de vraag op slaat, maar het antwoord op de vraag is: ja. Daar zit een verschil tussen.